

է տուել, որ Թիւրքիան միշտ զիջող է գտնուել այն դէպքերում, երբ եւրոպական պետութիւնները եռանդով և միահամուռ ջանքեր են գործ դրել ազդելու նրա վրայ: Ստիպել եւրոպային յայտնել այս կերպով իր կամքը— ահա այս է Բրիւսսէլի կօնգրէսի նպատակը: Մենք յայտնում ենք մեր սրտագին համակրանքը հայ տանջող ազդարնակութեան վիճակի վերաբերմամբ և զիմում ենք մեր հայրենակիցներին, և առանձնապէս մամուլին՝ խնդրելով աջակցութիւն ցոյց տալ Բրիւսսէլի կօնգրէսի ձգտումներին և հայերի բողոքին ամեն տեսակ բռնութիւնների դէմ»:

Սակայն այս բոլորը դեռ ևս աւելի պատճառական, քան գործնական նշանակութիւն ունի. թէև անտարակոյս է այդ բոլորն հասարակական բողոքի ազդեցութիւնը նաև եւրոպական դիպլոմատների վրայ: Դրան ապացոյց այն որ, ինչպէս հաղորդում է «Petite Republique» լրագիրը, արտաքին գործերի մինիստր Դէլկասէ, համաձայն իր խոստման, որ տուել էր մի քանի պատգամաւորներին, ուղարկեց Մուշ ֆրանսիական հիւպատոսարանի պաշտօնեային՝ տեղի վրայ քննելու համար քիւրդերի և հայերի միջև այնտեղ ծագած ընդհարումները: «Pro Armenia» լրագիրը հաղորդում է նոյնպէս, որ Դէլկասէ վճռեց մեծացնել ֆրանսիական հիւպատոսութիւնների պաշտօնեաների կօնտինգէնտը Փոքր-Ասիայում, մանաւանդ Մեծ և Փոքր Հայաստանում»:

Ֆրանսիայի օրինակին հետեւեցին և կը հետեւեն անշուշտ միւս մեծ պետութիւնները: Այդպիսով մի ազօտ լոյս է սկսում երեւալ Թիւրքահայերի մօայլ հորիզոնի մի անկիւնից...

Պօլսից հեռագրում են. Հայոց պատրիարք Օրմանեանը հրաժարական տուեց, որովհետև Բ. Դուռը անհետևանք թողեց նրա բողոքը հայերի ճնշման դէմ և միջոցներ չառաւ, մինչդեռ չատերը հայերից սարսափելի ճնշումների պատճառով ստիպուած են կրօնափոխ լինել:

Լ. Ս.

27 յուլիսի.

Պ Օ Լ Ս Ի Թ Ե Ր Թ Ե Ր Ի Յ

Սոսյ ժառանգաւորաց վարժարանը ասկէ առաջ երբէք այնչափ ամուլ եղած է որչափ որ է հիմայ: Քանի մը զարգացեալ և քիչ շատ հմուտ եկեղեցականներ՝ որոնք հոն ուսած են, և որոնք այլ և այլ պաշտօններով հոս հոն կը գտնուին, ինքնին

մէյմէկ ապացոյց են թէ այդ հաստատութիւնը ունեցած է իր փայլուն ատենները: Ատիկա սակայն անցեալն է, և երբ մարդ ներկան աչքի առջև բերէ, ցաւով պիտի ստիպուի հաստատել սա պարագան թէ այսօր այդ երբեմնի փայլին յետին մէկ նշոյլն իսկ չէ մնացած վարժարանին վրայ, թէ հին արդիւնքին մէկ պզտիկ, աննշան մասին իսկ չի գար արդարացնել անոր գոյութիւնը:

Կաթողիկոսական վերջին ընտրութեան առթիւ մասնաւորաբար շեշտուեցաւ այս պարագան, և շատեր այն ատեն գրեցին թէ Սոյ աթոռին վրայ բազմող կաթողիկոսին գլխաւոր պարտականութիւններէն մէկն ալ պէտք է ըլլայ նաև ժառանգաւորաց վարժարանին կազմակերպումը: Արմաշի Դպրեւանքին օրինակը մէջտեղն է, և ամէն մարդ գիտէ որ եթէ երբէք չկրցաւ վարչական ամէն կարողութիւններով օժտել իր ծրագրին,—գոնէ յաջողեցաւ ըստ ամենայնի հմուտ, լուսամիտ և զարգացեալ եկեղեցականներով օժտել կղերը: Ծիշտ այդօրինակ արդիւնք մը կը սպասուէր նաև Սոյ ժառանգաւորաց վարժարանէն, եթէ երբէք շարունակուէին այն ջանքերը՝ որոնցմով երբեմն բաւական նշանակելի դիրք մը յաջողած էին տալ անոր: Հոս ալ յարատւութեան ոգիին պակասն է որ կը յայտնուի, միշտ իր անփոփոխելի արդիւնքովը.—ժառանգաւորացը այսօր պարզ որբանոցի պէս բան մը դարձած է, կըրթական ողորմելի ու գերադանցապէս սահմանափակ ծրագրով մը, որ կրկին պէտք եղածին պէս չի գործադրուիր ուսուցչական կարող խումբի մի չգոյութեան պատճառաւ: Այս պայմաններուն մէջ ալ ի՞նչ տեղի կը մնայ զարմանալու որ ամէն մարդ պաղ անտարբերութիւն մը միայն ցոյց կուտայ այդ կըրթական—եկեղեցական հաստատութեան նկատմամբ:

Բացի Կիլիկիոյ կաթողիկոսական ընտրութեան Պատրիարքական պատուիրակ Կէօմրիւքճեան Մովսէս եպիսկոպոսի պաշտօնը հաստատող գիրէն, Դատական նախարարութեան կողմէ Պատրիարքարանի ղրկուեցան զանազան գործերու համար պատրաստուած մէկ քանի թագրերներ: Պատրիարքարանը հեռագիր մը ուղղելով Պիէճիկի առաջնորդարանը, պիտի յանձնարարէ Առաջնորդ Տ. Մովսէս եպիսկոպոսի որպէս զի անմիջապէս Պոլիս գայ, հարկ եղած հրահանգները ստանալով Ատանա մեկնելու համար:

Մովսէս եպիսկոպոսը յուլիսի 5-ին հասել է Պոլիս: